

Een snelle respons voor invasieve vogels en zoogdieren

Une réponse rapide contre les oiseaux et les mammifères envahissants

Vlaanderen
verbeelding werkt

Bram D'hondt¹, Bert Verbist²,
Sander Devisscher¹, Tim Adriaens¹, Nicolas Pardon²

¹ Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek (INBO)

² Agentschap voor Natuur en Bos (ANB)

**Waarnemingen kunnen worden gedeeld
via**

www.waarnemingen.be

of

eloket.natuurenbos.be/wildinzicht

of

faunabeheer@inbo.be .

Inleiding

- ▶ **Drietrapsaanpak** – *trois étapes*
 - preventie
 - **snelle respons** – *réponse rapide*
 - beheer
- ▶ **Gewervelde dieren** – *vertébrés*
 - Vissen – *poissons*
 - Amfibieën – *amphibiens*
 - Reptielen – *reptiles*
 - **Vogels** – *oiseaux*
 - **Zoogdieren** – *mammifères*
- ▶ **Voorbeelden** – *exemples*
 - Rosse stekelstaart – *érismanure rousse*
 - Chinese muntjak – *muntjac de Reeves*

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Stekelstaart

Stekel'wat?

- ▶ **Rosse stekelstaart** – *érismature rousse*
- ▶ *Oxyura jamicensis*
- ▶ **Open wateren** – *eaux libres*
- ▶ **Witkopeend** – *érismature à tête blanche*
 - Bedreigd (2015) – *en danger* (2015)
 - < 2.000 individuen
 - **Hybridisatie** - *hybridation*
- ▶ **Specifiek beleid** – *politique spécifique*
 - **Conventie van Bonn**
 - Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds (AEWA)
 - **Conventie van Bern**
 - Convention on the conservation of European wildlife and natural habitats
 - **'Exotenverordening'**
 - Regulation on the prevention and management of (...) invasive alien species

© Pascale Golinvaux @ RBINS

voorplanting / reproduction (Antwerpen), foto: G. Spanoghe

Snelle-responsketen – *chaîne de réponse*

- ▶ **Elke waarneming** onderzoeken (ANB + INBO) - *enquête*
- ▶ Contact met **waarnemer** – *observateur*
- ▶ Contact met **terreinbeheerder** – *responsable du site*
- ▶ Inschatting
- ▶ **Plaatsbezoek** – *visite du site*
- ▶ **Eigen uitvoering** – *en interne*
- ▶ **Uitbesteding** –
sous-traitance
- ▶ **Afschot** – *tir*
- ▶ (Afvangst)

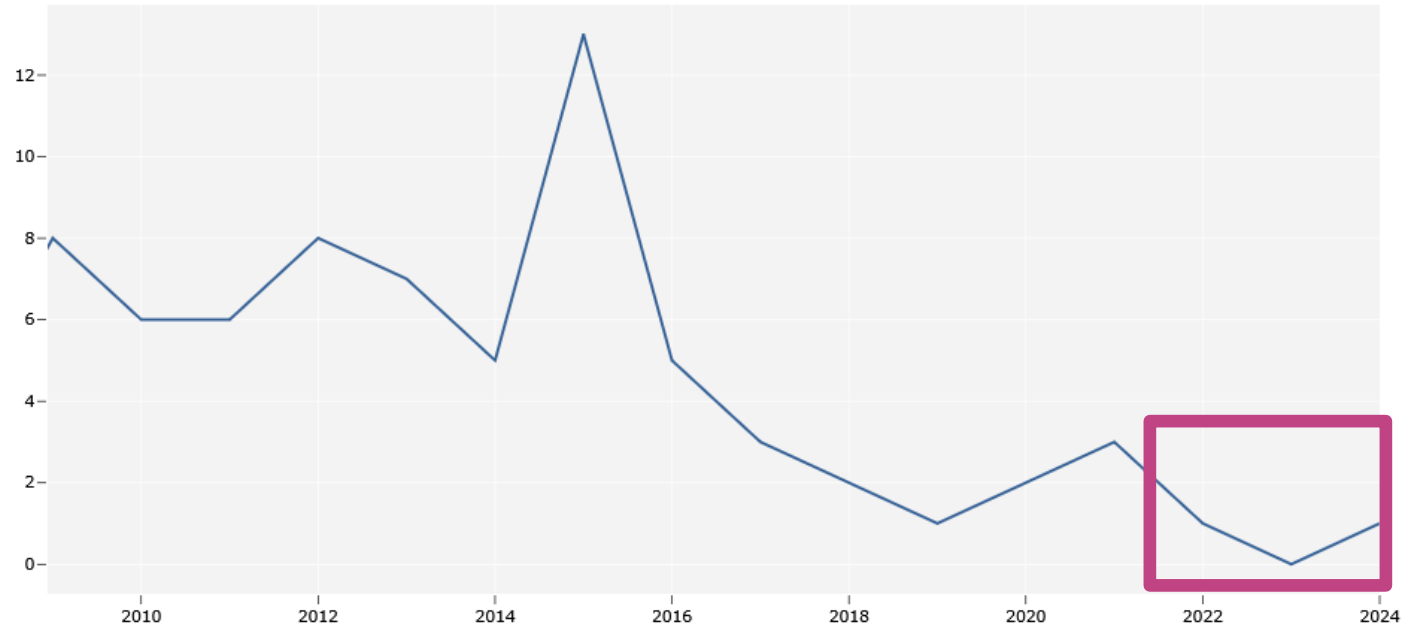
jaar	totaal
2009	11
2010	6
2011	9
2012	6
2013	12
2014	9
2015	1
2016	14
2017	8
2018	6
2019	2
2020	2
2021	1
2022	2
2023	1
2024	3
totaal	93

← Aantal uit de natuur verwijderde specimens

← *Nombre de spécimens retirés de la nature*

↓ Aantal overwinterende vogels

↓ *Nombre d'oiseaux hivernants*

Bron : <https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/aantal-rosse-stekelstaarten-in-vlaanderen>

► Rode-lijststatus **Witkopeend** verlaagd naar kwetsbaar (2021)
– *érismature à tête blanche* : *vulnérable* (2021)

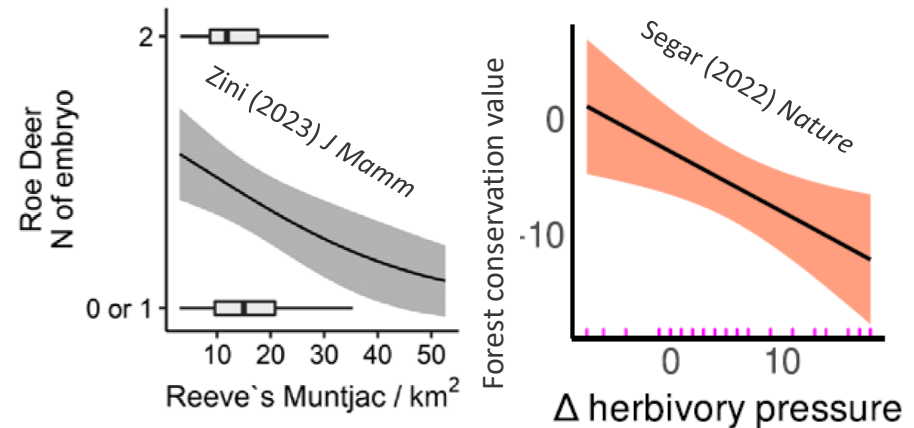
Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

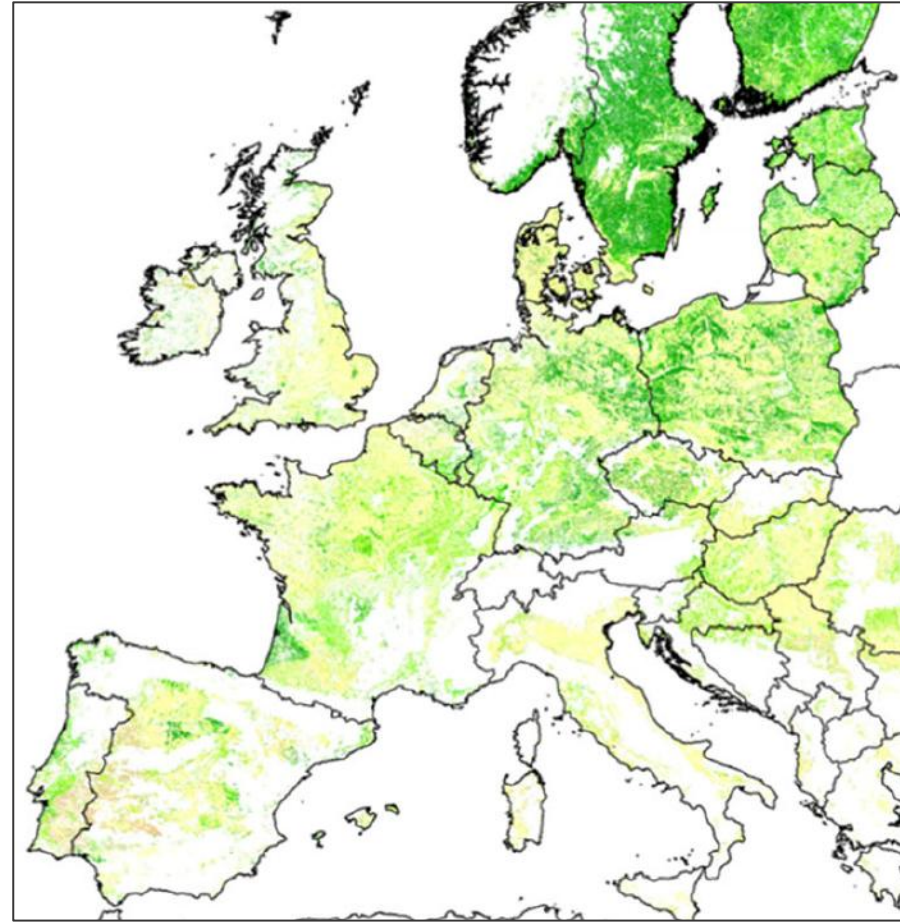
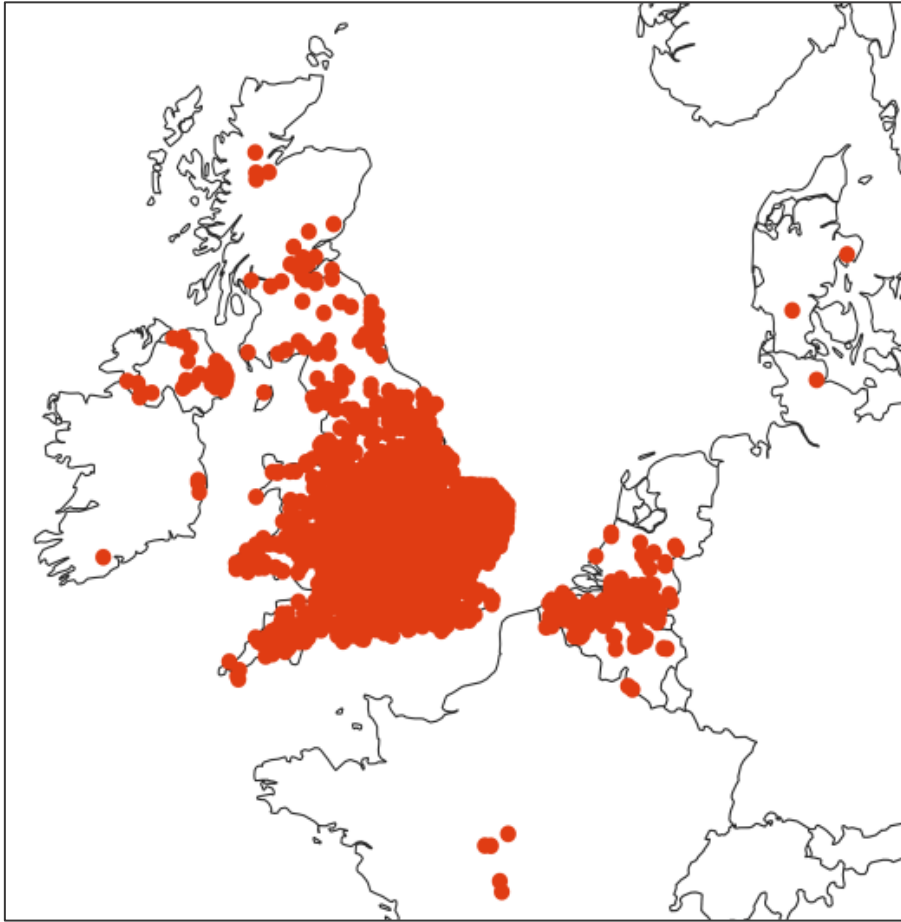
Muntjak

Munt'wat?

- ▶ **Chinese muntjak**
 - *muntjac de Reeves*
 - *Muntiacus reevesi*
 - “primitieve” soort
- ▶ Introductie **Goot-Britannië**
 - *Grande-Bretagne*
 - 19de eeuw
 - zeer wijdverspreid en abundant
 - *très répandu et abundant*
- ▶ **Bossen – forêts**
 - **economische** impact
 - **ecologische** impact
- ▶ Internationale **prioriteit** – *priorité internationale*
- ▶ **Vlaanderen** : heel sterke toename sinds 2012 – *forte hausse depuis 2012*

Europa

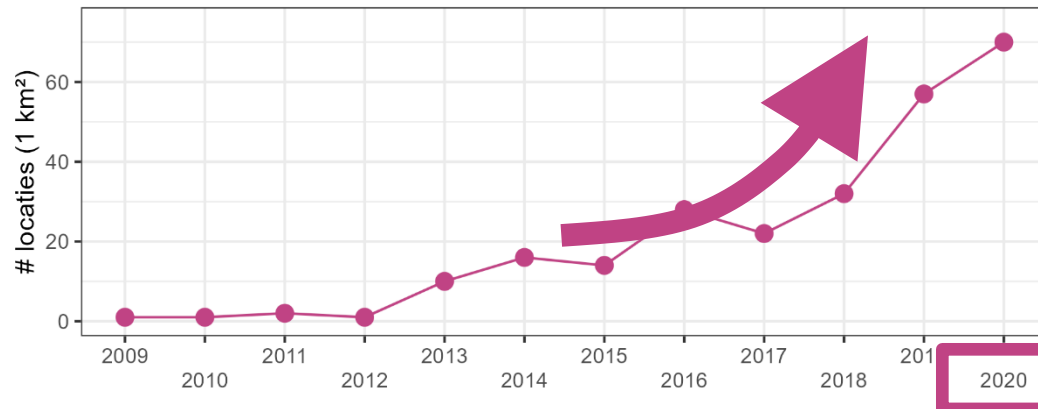
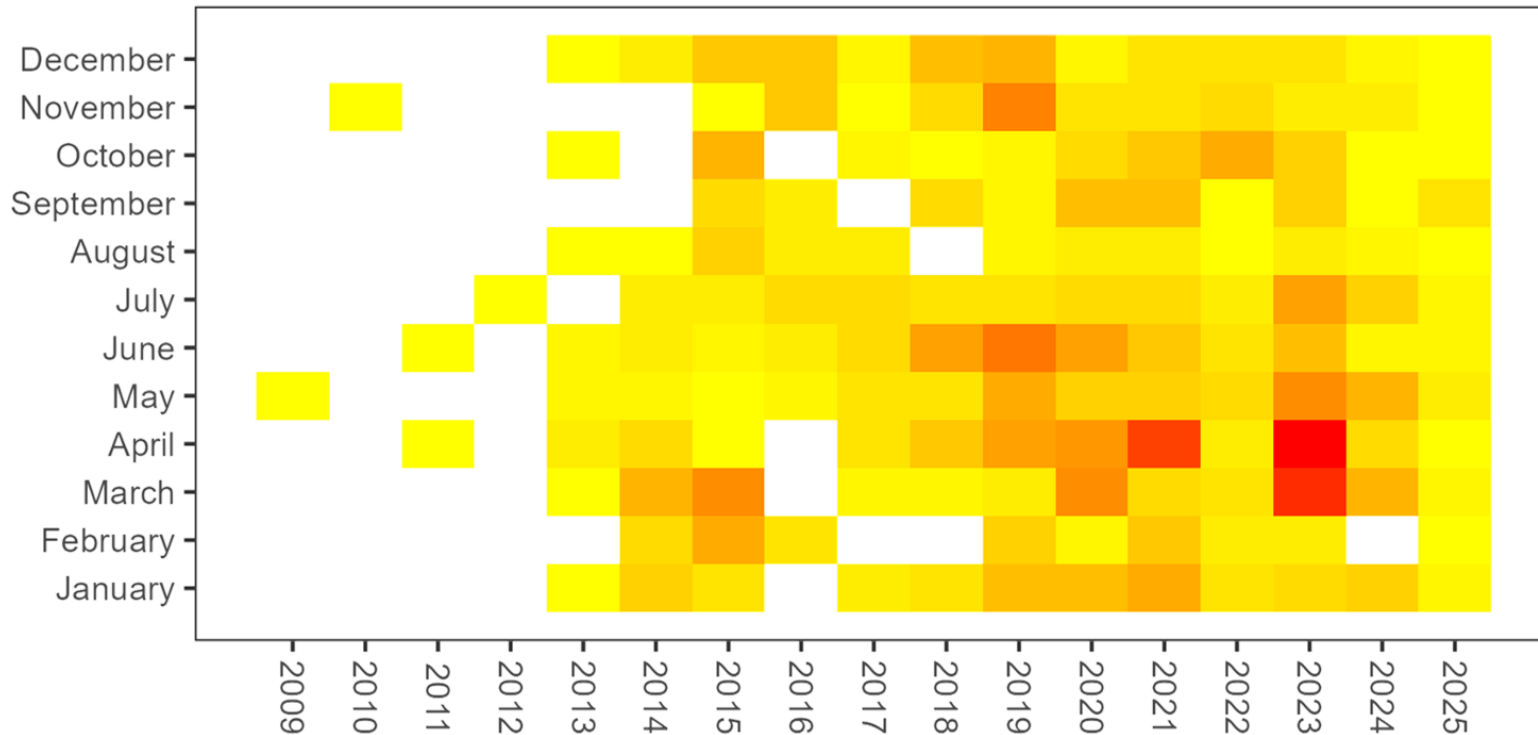

↑ Meldingen muntjak
↑ *Rapports de muntjac*
(2008-'22; GBIF 2022)

↑ Geschikt habitat
↑ *Habitat convenable*
(Ward *et al.* 2021)

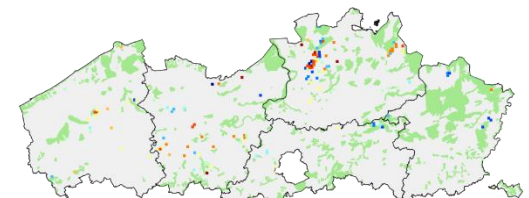
↓ Aantal **waarnemingen** in Vlaanderen per maand (waarnemingen.be)

↓ *Nombre d'**observations** en Flandre par mois (observations.be)*

← Aantal **locaties** in Vlaanderen

← *Nombre de **sites** en Flandre*
(waarnemingen.be + INBO + ANB)

Snelle-responsketen – *chaîne*

- ▶ **Waarnemingen** onderzoeken (ANB + INBO)
 - *enquête*
- ▶ Contact met **waarnemer**
- ▶ Contact met **terreinbeheerder**
 - *contacts*
- ▶ Inschatting
- ▶ **Plaatsbezoek**
 - *visites*
- ▶ **Eigen uitvoering** – en interne
- ▶ **Uitbesteding** – *sous -traitance*

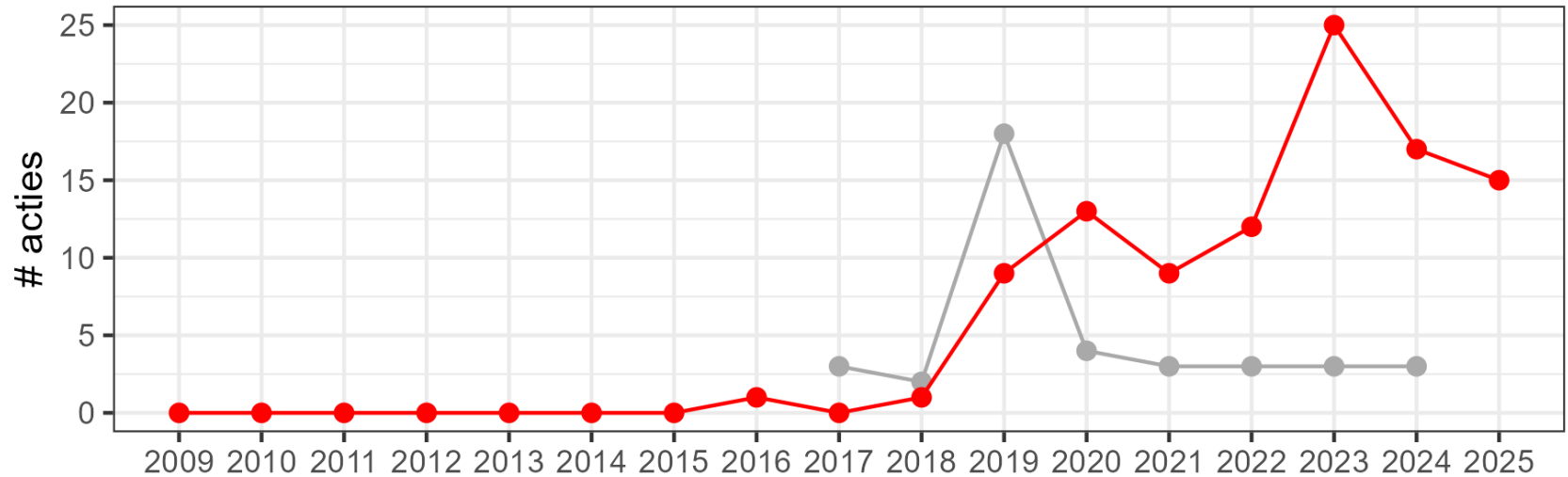
- ▶ **Afschot** - *tir*
- ▶ (Afvangst)

- ▶ **Looptijd** : 4 uur – 4 jaar
- ▶ **Rapportage**

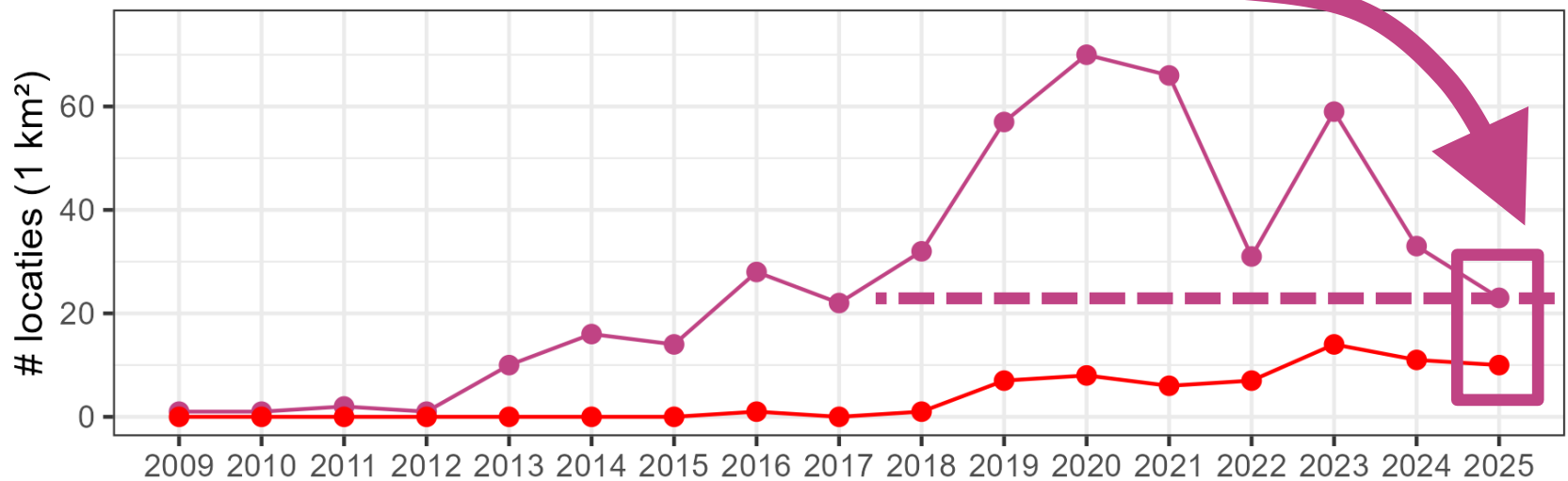
↓ Aantal **acties** : preventie en **snelle respons**

↓ *Nombre d'actions* : *prévention et réponse rapide*

↓ Aantal **locaties** : **waarnemingen** en **snelle respons**

↓ *Nombre de sites* : *observations et réponse rapide*

Conclusie - *conclusion*

- ▶ Reële **terugval** - *régression*
- ▶ Maar nog **geen victorie**
- *pas encore de victoire*
- ▶ **Monitoring !!**
 - INBO : 13 locaties (2026)
 - ANB
- ▶ **Preventie !! - *prévention!***
- ▶ **Uitwisseling** met naburige regio's
 - Nederland
 - Frankrijk
 - Wallonië
- ▶ **Toename ? – *augmentation?***

Vlaanderen
is wetenschap

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

Besluit

Overige soorten – *autres espèces*

- ▶ Pallas' eekhoorn – *écureuil de Pallas*
- ▶ Sikahert – *cerf sika*
- ▶ Amerikaanse nerts – *vison d'Amérique*
- ▶ Wasbeer – *raton laveur*
- ▶ ...
- ▶ Heilige ibis – *ibis sacré*
- ▶ Japanse nachtegaal – *léiothrix jaune*
- ▶ ...

Adriaens et al. (2015)

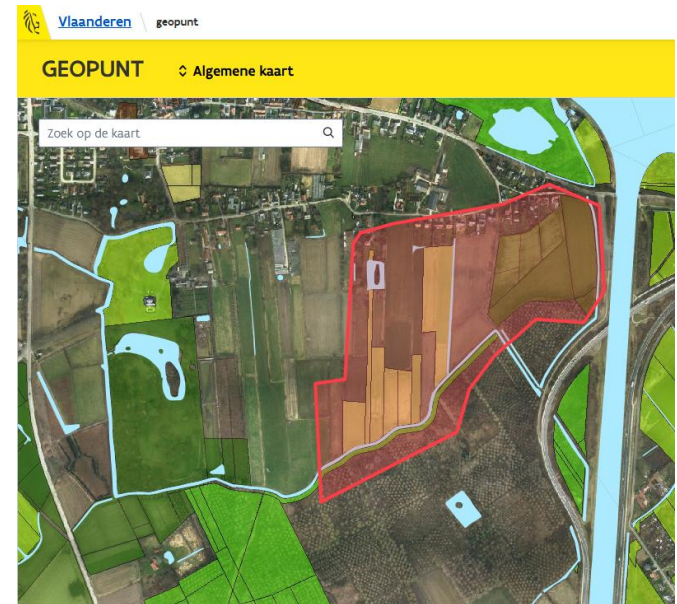

(c) Dibyendu Ash

Succesfactoren – *Facteurs de réussite*

- ▶ *Sense of urgency !!*
- ▶ *Toewijding !! - Dévouement !!*
- ▶ *Mandaat !*
- ▶ **Contacten op terrein**
 - Kennis van het buitengebied - *Connaissance de la région*
 - Respect, vriendelijkheid - *Respect, amabilité*
- ▶ Elke casus is **uniek** – *chaque cas est unique*
- ▶ **Ecologische kennis**
 - ken de soort – *connaissance de l'espèce*
 - Voorspelbaarheid – *prévisibilité*
 - **effectiviteit**

**Waarnemingen kunnen worden gedeeld
via**

www.waarnemingen.be

of

eloket.natuurenbos.be/wildinzicht

of

faunabeheer@inbo.be .

EINDE

Foto's heilige ibis : <https://vildaphoto.net>